

Jane Fonda (*21 grudnia 1937 w Nowym Jorku)

Ta wiecznie młoda gwiazda z New Jorku,

na świączniku od samych początków,

Miss stylu i szyku,

Queen aerobiku,

wyjątkowa nawet wśród wyjątków.

(ebs)

Jane Fonda - aktorka, producentka, pisarka oraz działaczka polityczna.

Urodziła się 21 grudnia 1937 w Nowym Jorku jako Jayne Seymour Fonda, córka Henry'ego Fondy. Imię zawdzięcza trzeciej żonie króla Henryka VIII - Jane Seymour. Jest siostrą Petera i ciotką Bridget, także aktorami.

<https://www.youtube.com/watch?v=pX9VXbtVwMg>

Jako dziecko kilkakrotnie zmieniała szkołę. Jako nastolatka, po wyrzuceniu z kolejnej placówki - *Vassar College*, wyjechała do Paryża, by zgłębiać tajniki malarstwa. Po powrocie do Stanów Zjednoczonych przez jakiś czas pracowała jako modelka. Trafiła wtedy na okładkę *Vogue*. W 1954 zgodziła się zagrać obok sławnego ojca w przedstawieniu charytatywnym "Dziewczyna z prowincji". Zadania tego podjęła się jednak niechętnie, gdyż była wówczas poważnie skłócona z ojcem. Ponadto od 12 roku życia obwiniała się o samobójczą śmierć matki, Frances Seymour Brokaw.

https://www.youtube.com/watch?v=hk9z_f6z7cQ

W 1958 zapisała się na kursy dramatyczne do *Actors Studio* Lee Strasberga i zagrała na Broadwayu w inscenizacji "Tall Story", a następnie przed kamerą w ekranizacji (1960) tegoż spektaklu w reżyserii Joshui Logana. Obraz, podobnie jak jej następne filmy: "A Walk on the Wild Side" (1962) Edwarda Dmytryka oraz "Sunday in New York" (1963) Petera Tewksbury, zauważyło jedynie wąskie grono widzów. Kolejny projekt, "In the Cool of the Day" (1963) Roberta Stevensa, zakończył się natomiast fiaskiem i przyznaniem Fondzie przez pismo *The Harvard Lampoon* statuetki dla najgorszej aktorki. Po tym doświadczeniu wyjechała do Paryża. Tam spotkała Rogera Vadima, za którego wyszła za mąż.

Pierwsze małżeństwo zaowocowało córką Vanessą oraz kilkoma filmami. Po rozstaniu wróciła do Stanów Zjednoczonych i zaangażowała się w politykę. Razem z Donaldem Sutherlandem założyła grupę *Free The Army (FTA)* - Uwolnić Armię, agitowała przeciwko wojnie wietnamskiej.

W 1970 po raz pierwszy nominowana do Oscara za rolę zubożałej Glorii, biorącej udział w wycieńczającym maratonie tańca w dramacie osadzonym w czasach Wielkiego kryzysu - "Czyż nie dobija się koni?". Dwa lata później odebrała statuetkę za kreację prostytutki Bee w mrocznym kryminale "Klute", w którym zagrała obok Donalda Sutherlanda, wtedy swojego partnera również w życiu.

Akademia zauważyła ją także w "Julii" (1977), "Powrocie do domu" (dzięki temu filmowi po raz drugi trzymała w dłoniach złotą statuetkę), "Nad złotym stawem" (1981), w którym zagrała u boku swojego ojca (Henry Fonda zmarł niedługo po ukończeniu zdjęć) oraz "Nazajutrz" (1986) Sidneya Lumeta. Pomimo nagród (oprócz Oscarów niejednokrotnie wyróżniano ją Złotym Globem, Emmy, a także statuetką Brytyjskiej Akademii Filmowej) i zainteresowania publiczności powoli zaczęła wycofywać się z kina.

<https://www.youtube.com/watch?v=W0hB7ZyK6yU>

Przez niemal całą dekadę układała własne ćwiczenia aerobiku, wydawała książki (m.in. "Jane Fonda's Workout Book") oraz kasety wideo. Nie zrezygnowała z udziału w debatach społecznych. Od czasu zakończenia wojny w Wietnamie oraz odejścia Nixona od władzy walczyła o prawa Indian i przeciwko dyskryminacji czarnoskórych (jeszcze na początku lat 70. gorąco popierała Czarne Pantery). Popierała również "Solidarność" i odwiedziła Polskę w 1987. W 1990 rozwiodła się z Haydenem.

W 1991 po raz trzeci wyszła za mąż, za potentata medialnego, twórcę CNN, Teda Turnera. Po premierze "Stanleya i Iris" (1990) Martina Ritta, zdecydowała się na całkowite porzucenie kina, jednak, jak się miało okazać, nie na zawsze.

Przez drugą połowę lat 90. zajmowała się propagowaniem świadomego rodzicielstwa, problemami Trzeciego świata, ochroną zwierząt, jogą oraz wegetarianizmem, a także kręceniem interwencyjnych reportaży oraz dokumentów. Oficjalnie odcięła się od swoich występów przeciwko wojnie w Wietnamie (publicznie przeproszała żołnierzy, których jej młodzieńcze wypowiedzi mogły urazić), a także maniakalnego uprawiania aerobiku (w kolejnych wywiadach podkreślała, iż sprawia on, że kobieta staje się niewolnicą własnego ciała).

W 2001 rozstała się z trzecim mężem. W 2005 ukazała się w USA jej autobiografia "My Life So Far", w tym samym roku zagrała w komedii "Sposób na teściową". A potem w kilku kolejnych filmach, m.in. w "Młodości" ("Youth", 2015).

<https://www.youtube.com/watch?v=Hs1Jd4Z028I>

"Hollywood wydaje mi się teraz jak polukrowany dom wariatów."